

Van Gogh in Den Haag

Gewoonlijk verschijnt een bespreking van een boek kort na het uitkomen daarvan. Deze keer wil ik iets vertellen, lang na het eerste verschijnen van het desbetreffende boek. Wellicht heeft zo'n bespreking van dit boek al eerder plaats gevonden, maar ook als de bespreking een heruitgave als grondslag heeft, is die nuttig. Immers, de rechtgeaarde bejaarde (oud-)Hagenaar verlangt er voortdurend naar om foto's, tekeningen, schilderijen te zien en daarover uitleg te lezen en te vernemen hoe zich dat allemaal heeft ontwikkeld.

Hoe hebben zijn of haar ouders, grootouders of nog verder terug in dat oude 's-Gravenhage geleefd, gewoond, gekerkt en gewerkt? Hoe en waar werden zij bij ziekte en ouderdom verpleegd en verzorgd? Hoe en waar werden ze opgeleid? En nog veel meer van dat soort vragen. Er bestaan zeker dozijnen bronnen voor deze kennis, zoals

boeken, musea, films, enz. Ik noem alleen maar *Wandelingen door oud Den Haag* door Johan Schwencke, uitgegeven in 1965, ruim driehonderd bladzijden (A5-formaat) in 10-pts letter met dozijnen platen. Maar wie begint er tegenwoordig nog aan zo'n boek? Daarom bespreek ik hier graag het opnieuw verschenen boek: *Van Gogh in Den Haag*.

Bij toeval heb ik dit boek, mogelijk eerst uitgegeven in 1973, (her)ontdekt in A4-formaat met ruim tweehonderd bladzijden en met bijna tweehonderd paginagrote en veel kleinere afbeeldingen van Den Haag en enkele (voormalige) gemeentes, zoals Voorburg en Rijswijk. Ik vond het boek voor een heel lief prijsje in de totaalopruiming van de boekhandel in mijn

dorp. Dat was alweer een tijd geleden wegens sluiting van de boekhandel (heel jammerlijk voor de ondernemster Jannie, en trouwens ook voor het hele dorp). Maanden heb ik het eerst nog laten liggen, nog nieuw en ongelezen. Pas toen ik het boek echt goed ging bekijken en lezen, bleek mij hoe mooi het is: de overvloedige verzameling van

"Het gebruiksgemak is opvallend"

kunstuitingen van Van Gogh en tijdgenoten, voornamelijk van de Haagse School. Maar het is ook nuttig voor de lezer die er zelf achterheen wil om in de stad en omgeving plaatsen te bezoeken, waar die kunstuitingen ontstaan zijn en waar de kunstenaars hebben gewoond en gewerkt.

Tekening boek *Prinsengracht/Werengracht*, Van Gogh Museum, Amsterdam

Het gebruiksgemak is opvallend. Want ongeveer een derde van het boek stelt de eigenaar in staat op de fiets of wandelend een route te volgen, of een deel daarvan, door het oude centrum van de stad en omgeving, zoals Scheveningen of Loosduinen. Gebruikmakend van wat bekend is over het (zes jaar) wonen en werken van Vincent

van Gogh in 's-Gravenhage, eind negentiende eeuw, zijn de routes zo gekozen dat Van Gogh zelf, bij wijze van spreken, de gids is. Dit gebeurt aan de hand van zijn kunstuitingen en andere gegevens, zoals zijn briefwisselingen met zijn broer Theo, zijn medekunstenaars zoals Mesdag,

Roelofs, Maris en vele anderen. De afbeeldingen van schilderijen, tekeningen en schetsen van Van Gogh zelf zijn in de meerderheid. Vaak gaan afbeeldingen gepaard met hedendaagse of wat oudere foto's van de plaatsen van zijn werk (ook wel van andere kunstenaars), zodat de lezer zelf veranderingen kan vaststellen. Maar de lezer treft er ook veel schilderijen, aquarellen, tekeningen en schetsen aan van Van Gogh, die hij elders in Nederland heeft gemaakt en natuurlijk óók in Frankrijk.

Nieuwsgierig geworden? Zoek het boek dan vooral op en laat u verwonderen!

Gerard Verhaar
gverhaar@planet.nl

